

Szczecin, dnia 26 sierpnia 2017 r.

dr hab. prof. US Wojciech Drożdż

Katedra Gospodarki Światowej i Transportu Morskiego

Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług US

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. inż. Jarosława Siergieja pt.: „Statystyczna analiza i diagnoza przeładunków portowych w ujęciu sezonowym na potrzeby wspomagania działalności portowej” napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Józefa Hozera

Recenzja została przygotowana na podstawie uchwały Rady Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego, a przedkładana jest zgodnie z pismem Dziekana Nauk Ekonomicznych i Zarządzania US, Pana prof. Waldemara Tarczyńskiego, z dnia 28 czerwca 2017 roku.

I. Ogólna charakterystyka dysertacji

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska obejmuje ogółem 187 stron. W pracy zawarto 17 tabel oraz 77 rysunków.

Rozprawa doktorska składa się z 4 rozdziałów merytorycznych, wstępu, wniosków (stanowiących rozdział 5) i streszczenia w języku angielskim oraz według spisu treści: spisu rysunków, spisu tabel i bibliografii. Zestawienie bibliograficzne obejmuje łącznie 83 pozycje, z czego 7 to pozycje zagraniczne.

II. Ocena wyboru tematyki i układu pracy oraz założeń badawczych

Zagadnienia związane z działalnością portową, z uwagi na swoje szczególne znaczenie dla rozwoju gospodarczego oraz ze względu na szeroki zakres obejmujący kapitał, wiedzę, organizację i nowe technologie, rozpatrywane są w obszarze nauk ekonomicznych. Porty morskie stanowią integralny element gospodarki narodowej, łączący ją z zagranicą. Z kolei ich istotne znaczenie dla gospodarki światowej potwierdza wiodąca rola transportu morskiego w międzynarodowym obrocie towarowym. W obszarze nauk ekonomicznych porty morskie postrzegane są jako bieguny wzrostu gospodarczego – wśród funkcji portu morskiego poza transportową, dystrybucyjną i handlową, coraz częściej w opracowaniach naukowych zwraca się uwagę na funkcje przemysłową, miastotwórczą czy też regionotwórczą.

Działalność portowa stanowi pole i przedmiot licznych analiz i badań naukowych. W warunkach globalizującego się świata, w procesie podejmowania decyzji gospodarczych coraz większe znaczenie nabiera właściwa identyfikacja zjawisk zachodzących w otoczeniu biznesowym, ich analiza i diagnoza dające możliwość prawidłowego prognozowania. Dodatkowym aspektem podkreślającym znaczenie statystycznej analizy i diagnozy przeładunków portowych jest obowiązek prognozowania, programowania i rozwoju portów wynikający z zapisów ustawy o portach i przystaniach morskich.

Wśród metod predykcji przyszłości, kardynalne znaczenie mają metody statystyczno-matematyczne. Pomimo istnienia licznych opracowań statystycznych dotyczących przeładunków realizowanych w polskich portach, ich użyteczność dla celów prognozowania okazuje się niewystarczająca. Trudności w analizowaniu przeładunków portowych polegają na właściwym określeniu dynamiki przeładunków, na które składają się obroty różnymi kategoriami towarowymi. Wynika to m.in. z braku uwzględnienia sezonowości przeładunków poszczególnych grup ładunkowych. Uwzględnienie sezonowości w analizie i diagnozie przeładunków portowych dla wspomagania działalności portowej jest zagadnieniem aktualnym i interesującym nie tylko dla badaczy, ale także dla zarządów portów morskich. Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać że zaproponowana przez Autora koncepcja dysertacji, stanowi oryginalny i interesujący problem badawczy.

Przedstawione we wstępie założenia badawcze i metodyczne są prawidłowe. W tej części pracy zawarto hipotezę badawczą oraz cel pracy, które również należy uznać za właściwie sformułowane.

Układ pracy jest odpowiedni do podjętej tematyki badawczej i charakteryzuje się właściwie (z drobnymi wyjątkami) rozłożonym taktowaniem na rozdziały i podrozdziały, pozwalającym osiągnąć zamierzony cel badawczy. Treść zawarta w poszczególnych rozdziałach w pełni odpowiada tytułowi dysertacji.

Konkludując część II recenzji stwierdzam, że założenia przyjęte w dysertacji mają charakter naukowy, a wybrane i wykorzystane przez Doktoranta metody badawcze są właściwe dla zweryfikowania przyjętej hipotezy badawczej i osiągnięcia zamierzonego celu badawczego.

III. Ocena wartości merytorycznej dysertacji

Dysertacja jest dziełem zwartym, zawierającym odpowiednio pogłębione rozważania teoretyczne z zakresu działalności portowej i statystycznej analizy, diagnozy i prognozowania przeładunków portowych. Ze względu na wielowątkową, dogłębną analizę tych zagadnień, praca posiada znaczące walory poznawcze i w rezultacie reprezentuje wysoki poziom merytoryczny.

W rozdziale I pt. „Rola i znaczenie portów morskich dla gospodarki narodowej” zawarto krytyczny przegląd dostępnej literatury z tego zakresu, stanowiący odpowiednią podstawę do dalszych części empirycznych dysertacji. W poszczególnych rozdziałach przedstawiono: klasyfikację portów morskich, tendencje zmian funkcji portów morskich, port morski jako ogniwo systemu logistycznego, porty morskie w zrównoważonym rozwoju gospodarczym. Choć wydaje się, że w niektórych częściach tego rozdziału możliwe byłoby dokonanie syntezy to jednak należy uznać, że ta część dysertacji stanowi merytorycznie prawidłowy i zakresowo kompletny rozdział teoretyczny.

Rozdział II, zatytułowany: „Usługi portowe w aspekcie przepływu ładunków w portach morskich” stanowi dalszą część pracy o charakterze teoretycznym. Dokonano w nim charakterystyki polskich portów morskich o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, charakterystyki rynków usług portowych, omówiono także portowy aparat

usługowy oraz przedpole i zaplecze polskich portów morskich. Rozdział ten jest uszczegółowioną kontynuacją rozdziału I, a kompleksowość i rzetelność badawcza w tej części pracy zasługuje na uznanie.

W Rozdziale III pt. „Modelowanie i prognozowanie zjawisk portowych” zawarto klasyfikację nauk ekonomicznych, funkcje metod ilościowych w procesach gospodarowania, rodzaje prawidłowości ekonomicznych oraz modele dynamiki i wahań. W opinii recenzenta rozdział powinien zostać zakończony syntetycznym podsumowaniem nie tylko graficznym, ale także w formie tekstowej. Mimo to, należy uznać, że jest on poprawny i kompletny pod względem merytoryczny i zawiera istotne walory poznawcze, które jednocześnie stanowią solidną podbudowę do badań zaprezentowanych w dalszej części.

Rozdział IV zatytułowany: „Analiza i diagnoza przeładunków portowych w Polsce” to prezentacja wyników badań empirycznych dotyczących wykorzystania szeregów czasowych do analizowania i diagnozowania na potrzeby wspomaganie działalności portowej. Scharakteryzowano w nim także przeładunki portowe w ujęciu rocznym i sezonowym. Mimo, że w tej części pracy należałoby rozwinąć wstęp do analizy, to rozdział posiada znaczące walory poznawcze, a na szczególną uwagę zasługuje opracowanie przez doktoranta wskaźnika wykorzystania linii przeładunkowych. Rozdział ten, podobnie jak poprzednie cechuje wysoka wartość poznawcza i konsekwentna ścieżka analityczna.

Sformułowane w zakończeniu wnioski są bezpośrednią konsekwencją przeprowadzonych przez doktoranta studiów literaturowych i analitycznych. Stanowią one trafne podsumowanie poprzednich rozdziałów dysertacji, potwierdzając wysoki warsztat naukowo-badawczy autora.

IV. Ocena poprawności formalnej i językowej

Przedstawiona do recenzji dysertacja doktorska została przygotowana starannie pod względem językowym, zgodnie z zasadami pisania prac doktorskich w naukach ekonomicznych. Zawiera ona nieliczne błędy formalne, edytorskie i językowe, wśród których można wymienić:

- s. 4, jest: „...spełnia on rolę...”, winno być: „...spełnia on funkcję...”.

- s. 4 i kolejne, przypis dolny nr 1 i kolejne, brak odstępu przed numerem strony, jest: „s.11-13”, winno być: „s. 11-13”.
- s. 5, jest: „...do lat 90-tych ubiegłego wieku...”, winno być: „...do lat 90. ubiegłego wieku...”.
- s. 5, jest: „...i uwolnieniu...”, winno być: „...i uwolnienia...”.
- s. 5, jest: „...były dla mnie...”, winno być: „...były dla autora...”.
- s. 6, jest: „...dotyczyła będzie...”, winno być: „...dotyczy...”.
- s. 6, jest: „...szeregi czasowe będą miały...”, winno być: „...szeregi czasowe mają...”.
- s. 10, brak przypisu przy odniesieniu do teorii G. Alexanderssona i G. Notstroma.
- s. 10 i kolejne, nieuzasadnione użycie listy numerowanej – punkty rozpoczynają się małą literą i kończą „,”.
- s. 10 i kolejne, brak konsekwencji w oznaczaniu cytowanego tekstu: „...” lub ”...”
- s. 11 i kolejne, oznaczanie przypisów w tekście następuje najczęściej po znaku interpunkcyjnym „.” lub „,”, oznaczenia kolejnych przypisów powinny znajdować się przed znakiem interpunkcyjnym.
- s. 18, jest: „...niezbędnych do utrzymania rodziny..”, winno być: „...niezbędnych do utrzymania rodziny.”.
- s. 19, jest: „...land transport).Porty...”, winno być: „...land transport). Porty...”.
- s. 20, jest: „Rola portów na tym etapie odgrywa ważną rolę katalizatorów...”, winno być: „Porty na tym etapie odgrywają ważną rolę katalizatorów...”.
- s. 27, jest: „...pełnią rolę...”, winno być: „...pełnią funkcję...”.
- s. 29, jest: „sztauowania i trymowanie,”, winno być: „sztauowania i trymowania,”.
- s. 29, jest: „remonty, naprawy i konserwacje,”, winno być: „remontów, napraw i konserwacji,”.
- s. 36, jest: „...na celu zaspokojenia potrzeb klienta”, winno być: „...na celu zaspokojenie potrzeb klienta”.
- s. 36, przypis dolny nr 57, jest: „Ekonomika portów...”, winno być: „Ibidem, s. 20”.
- s. 38, jest: „...pozwala...”, winno być: „...pozwalała...”.
- s. 38, brak przypisu po przedostatnim akapicie.
- s. 39, jest: „...sąsiedztwie62.”, winno być: „...sąsiedztwie 62.”.
- s. 40, jest: „...działalności potów...”, winno być: „...działalności portów...”.

- s. 41, jest: „Pełnią one rolę...”, winno być: „Pełnią one funkcję...”.
- s. 41, przypis dolny nr 70, jest: „Ekonomika portów...”, winno być: „Ibidem, s. 50”.
- s. 42, jest: „...łańcuchy transportowe”⁷⁴”, winno być: „...łańcuchy transportowe”⁷⁴”.
- s. 51, jest: „...materialną.tj. dla...”, winno być: „...materialną, tj. dla...”.
- s. 53, jest: „...większa ilość wyprodukowanych usług...”, winno być: „...większa liczba wyprodukowanych usług...”.
- s. 53, jest: „...w większości wypadków...”, winno być: „...w większości przypadków...”.
- s. 53, jest: „...produkcja usług jest produkcja w formie...”, winno być: „...produkcja usług jest produkcją w formie...”.
- s. 54, jest: „...miastem portowy”, winno być: „...miastem portowym”.
- s. 56, jest: „Administrację morską reprezentowana...”, winno być: „Administrację morską reprezentowaną...”.
- s. 57, jest: „...powinny sprowadzać władze...”, winno być: „...powinny sprawować władze...”.
- s. 66 i następną, od „Morską flotą transportową...” do „...rysunek nr 2.6” – brak odwołania do źródła danych.
- s. 69, jest: „Działania inwestycyjne: W ramach...”, winno być: „Działania inwestycyjne: w ramach...”.
- s. 69, jest: „...ponadregionalnym (skala makro);”, winno być: „...ponadregionalnym (skala makro):”.
- s. 85, jest: „Podlegające zmianą...”, winno być: „Podlegające zmianom...”.
- s. 85, jest: „...ciągłym transformacją.”, winno być: „...ciągłym transformacjom.”.
- s. 86, jest: „...oddziaływują...”, winno być: „...oddziałują...”.
- s. 89, jest: „...drogą morską...”, winno być: „...drogą morską...”.
- s. 90, jest: „...potencjał produkcyjne...”, winno być: „...potencjał produkcyjny...”.
- s. 93, jest: „...zapleczu substytucyjny...”, winno być: „...zapleczu substytucyjnym...”.
- s. 95, jest: „...poprzez dość gęstą siecią...”, winno być: „...poprzez dość gęstą sieć...”.
- s. 98, jest: „SOM – statystyka ekonomiczna”, winno być: „SOM – statystyka matematyczna”.

- s. 107, rysunek nr 3.7, jest: „Zdarzenia nie znane”, winno być: „Zdarzenia nieznanne”.
- s. 108 i kolejne, błędnie przypisane numery rysunków (do końca rozdziału), tj. „...na rysunku nr 3.7.”, winno być: „...na rysunku nr 3.8.” itd.
- s. 110, jest: „...firmami, produkcja i czasem...”, winno być: „...firmami, produkcją i czasem...”.
- s. 110, brak odniesienia w tekście do rys. nr 3.9.
- s. 111, jest: „...omówionych zostało w pracy W Kuźmiński...”, winno być: „...omówionych zostało w pracy W Kuźmińskiego...”.
- s. 117, jest: „...ekonomicznych procesów^{212.}”, winno być: „...ekonomicznych procesów^{212.}”.
- s. 125 i s. 126, brak odniesienia w tekście do rys. nr 3.15 i nr 3.16.
- s. 131 i kolejne, brak odniesienia w tekście do rys. 4.6, 4.7, 4.8 itd.
- s. 132 i kolejne, brak odniesienia w tekście do tab. 4.1, 4.2, 4.3 itd.
- s. 153 i kolejne, zastosowano inne oznaczenia wzorów – „(...)” niż we wcześniejszym rozdziale – „[...]”.
- s. 154, wzór (4.3.4), jest: „...+ □ t-1)” winno być: „...+ S t-1)”.

Wskazane powyżej błędy i uchybienia nie wpływają na pozytywną ocenę merytoryczną dysertacji, a ich przytoczenie służy jedynie jako pomoc w przypadku opublikowania tej rozprawy.

V. Kwestie wymagające dodatkowych wyjaśnień

Bazując na przeprowadzonych przez Doktoranta w dysertacji badaniach, dotyczących analizy i diagnozy przeładunków portowych w ujęciu sezonowym dla potrzeb wspomaganie działalności portowej, ciekawym wydaje się poznanie Jego poglądów w poniższych kwestiach:

1. Jakie bariery mogą wystąpić podczas implementacji przez zarządy portów opracowanego wskaźnika wykorzystania linii przeładunkowych na potrzeby diagnozowania działalności portowej dla poszczególnych grup towarowych?

2. Czy zastosowanie analizy i diagnozy tylko w ujęciu sezonowym może być traktowane jako kompleksowe i wystarczające narzędzie do programowania i planowania rozwoju portów morskich?

VI. Konkluzja

Po uwzględnieniu wniosków szczegółowych z przeprowadzonej oceny, zawartych w niniejszej recenzji stwierdzam, że mgr inż. Jarosław Siergiej:

- w zamierzonym we Wstępie stopniu rozwiązał problem badawczy, przy wykorzystaniu odpowiednio dobranych metod naukowych,
- wykazał się posiadaniem odpowiedniego warsztatu naukowo-badawczego,
- zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu badawczego.

Mając na uwadze powyższe stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr. inż. Jarosława Siergieja pt.: „Statystyczna analiza i diagnoza przeładunków portowych w ujęciu sezonowym na potrzeby wspomagania działalności portowej” spełnia wymagania określone w obowiązującej ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Na tej podstawie wnoszę o przyjęcie pracy i dopuszczenie Doktoranta do jej publicznej obrony.

